

TARİHİ, SİYASİ ve HUKUKİ YÖNLERİYLE
CUMHURBAŞKANLIĞI
MODELİ

Av. Cahit ÖZKAN

TARİHİ, SİYASİ ve HUKUKİ YÖNLERİYLE CUMHURBAŞKANLIĞI MODELİ

Av. Cahit ÖZKAN

Bu PDF dokümanı, kitabın bir kısmını içermektedir.
DBY okurları için özel olarak oluşturulmuştur.

Tarihi, Siyasi ve Hukuki Yönleriyle Cumhurbaşkanlığı Modeli

© DÜN BUGÜN YARIN YAYINLARI, 2017

DBY: 36
Siyaset: 2

ISBN: 978-605-4635-35-1
Sertifika No: 18188

Birinci Baskı:
İstanbul, 2017

Yazar:
Av. Cahit Özkan

Yayın Yönetmeni:
İrfan Güngörür

Editör:
Cüneyt Toraman

Mizanpaj:
DBY Ajans

Kapak:
Murat Bülbül

Baskı/Cilt:
Elma Basım Yayın ve İletişim Hiz. San. Tic. Ltd. Şti.
Tevfikbey Mah. Halkalı Cad. No:162/7
Küçükçekmece - Sefaköy/İstanbul
Tel: +90 212 697 30 30 (Sertifika No: 12058)

KÜTÜPHANE BİLGİ KARTI / Library Cataloging-in-Publication Data (CIP)

Özkan, Cahit

Tarihi, Siyasi ve Hukuki Yönleriyle Cumhurbaşkanlığı Modeli / Cahit Özkan ___
İstanbul : DBY Yayınları, 2017.

215 s. ; 13,5 x 21 cm ___ (DBY Yayınları ; No. 36) ___ Dizin var

978-605-4635-35-1

1- Siyaset 2- Türkiye Siyaseti 3- Yönetim

DÜN BUGÜN YARIN YAYINLARI
Ankara Caddesi, Ünal Han No: 21/4
Cağaloğlu, Eminönü - Fatih / İstanbul
Tel. - Faks: +90 212 526 98 06
www.dby.com.tr • dby@dby.com.tr

Av. Cahit ÖZKAN

Denizli/Çivril doğumlu. 1999 yılında İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi'nden mezun oldu. 1999-2000 yıllarında Londra'da İngilizce öğrenimi yaptı. Kocaeli Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Özel Hukuk bölümünde ve İstanbul Bilgi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü'nde İnsan Hakları Hukuku alanında yüksek lisans yaptı. "Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi"nde Yargılama Usulü" konulu yüksek lisans tezi hazırladı. Kamu Hukuku ve Özel Hukuk alanlarında yayınlanmış çeşitli makaleler hazırladı.

Yeşilay Zeytinburnu Şube Başkan Yardımcılığı, Uluslararası Hukukçular Birliği Genel Sekreter Yardımcılığı, Anayasa Hukukçuları Derneği Genel Sekreterliği, Uluslararası Hukuk Merkezi Başkanlığı, Hukukun Üstünlüğü Platformu Başkanlığı ve Hukukçular Derneği Başkanlığı olmak üzere birçok sivil toplum kuruluşunda görev yaptı.

Pek çok ulusal ve uluslararası hukuk organizasyonlarında görev aldı. Kamu ve özel hukuk alanında makaleleri yayımlandı. Polis Akademisinde öğretim görevlisi olarak İnsan Hakları Hukuku dersleri verdi. İdeal Hukuk Dergisi ve hukukajansı.com internet sitesini hukuk camiasına kazandırdı. Hukuk Dünyası Dergisi Genel Yayın Yönetmenliği ve Editörlüğünü yaptı. Uluslararası Anayasa Kongresi Tebliğler, Anayasa Teorisi, Uluslararası Hak İhlalleri isimli kitaplar ve Anayasa Hukuku Mevzuatı gibi yayınların çıkmasına katkı sundu.

Kurucusu olduğu Özkan Hukuk Bürosu'nda serbest avukatlık yaptı. 26. Dönem Denizli Milletvekili olan ÖZKAN İngilizce ve Arapça bilmektedir. Evli ve 3 çocuk babasıdır.

İçindekiler

Takdim	11
Önsöz	17

I. BÖLÜM

Anayasa ve Referansları Üzerine

1 Anayasa Nedir? Maddi ve Şekli Anlamda Anayasa Ne Demektir?	25
2 Her Millet İçin Genel Geçer "İyi Anayasa" Var mıdır? İyi Anayasanın Standartları Ne Olmalıdır?	27
3 Batı Taklitçiliği ile Yerli ve Milli Bir Anayasal Model Ortaya Koymak Mümkün müdür?	30
4 Kendi Medeniyetimizden İlham Alabileceğimiz Anayasal Metin ve Uygulamalar Var mıdır?	32
5 Medeniyetimize Yön Veren Belge ve Uygulamalardan İlham Alarak Anayasal Model Ortaya Koymak Mümkün müdür?	37

II. BÖLÜM

Osmanlı ve Cumhuriyet Dönemi Anayasaları Üzerine

6 Osmanlı Dönemi Anayasa Çalışmalarının Usul ve İçeriği Açısından Demokratik Niteliği Nedir?	41
--	----

- 7 Cumhuriyetin Kurucu Anayasaları Olan 1921-1924 Anayasalarının Demokratik Niteliği Nedir?..... 44
- 8 Cumhuriyet Dönemi Darbe Anayasalarının Hazırlanış Usulü ve İçeriği Açısından Demokratik Niteliği Nedir?..... 49
- 9 1982 Anayasasında Yapılan Değişiklikler Anayasanın Antidemokratik Niteliğini Değiştirmeye Yetmedi mi?..... 54

III. BÖLÜM

İstikrar Sorunu ve Model Arayışı Üzerine

- 10 Anayasanın İşleyişinden Kaynaklı Krizler ve Nedenleri Nelerdir?..... 59
- 11 Siyasi İstikrar Ne Demektir? İstikrarlı Bir Hükümetin Nitelikleri Nelerdir? 62
- 12 Cumhuriyet için Başkanlık Modelini Hangi Siyasi Liderler, Hangi Gerekçelerle Savunmuşlardır? 66
- 13 Cumhurbaşkanlığı Modeli Siyasi İstikrar Sağlayacak Yeterli Düzenlemeler İçeriyor mu?..... 73
- 14 Cumhurbaşkanlığı Modelinin, İstikrar ve İnsan Hak ve Özgürlüklerine Etkisi Ne Olacaktır?..... 77
- 15 İstikrar Yönetimi Olan Cumhurbaşkanlığı Modeli Demokrasiye Zarar Verir mi? İstikrarsızlık Demokrasi Getirir mi?..... 81
- 16 Cumhurbaşkanlığı Modelinin Ekonomik İstikrar Açısından Sonuçları Ne Olacaktır? 87
- 17 Batı Demokrasilerinde İstikrar Sorunu ve İstikrar Arayışı Var mıdır?..... 90
- 18 367 Krizinin Nedenleri ve Cumhurbaşkanlığı Modeline Etkileri Nelerdir? 94
- 19 Hükümet Sistemi Değişikliği Talebinin Türkiye'nin Siyasi Geçmişinden ve Siyasi Pratikteki Sorunlardan Kaynaklanan Nedenleri Nelerdir?..... 101
- 20 Cumhurbaşkanlığı Sisteminin Sağlayacağı En Önemli Avantajları Nelerdir?..... 103

IV. BÖLÜM

Cumhurbaşkanının Yetki ve Görevleri Üzerine

- 21 Cumhurbaşkanlığı Modeli Bir Rejim Değişikliği mi Getiriyor?..... 109
- 22 Cumhuriyet Tarihimizde Rejim Tartışmaları Yaşanmış mıdır? Varsa Bugün Yaşananlara Benzerlikleri Nelerdir?..... 111
- 23 Cumhurbaşkanlığı Modeli Anayasanın Değiştirilemez Maddelerinde Değişiklik Yapıyor mu?..... 116
- 24 Cumhurbaşkanlığı Modeli, Şahsi Bir Mesele midir? Yoksa Bir Millet Meselesi midir? 118
- 25 Asli Kurucu İrade Nedir? 15 Temmuz Mutabakatı, Meclise Asli Kuruculuk Niteliği Kazandırır mı?..... 123
- 26 Cumhurbaşkanlığı Modeli Anayasa Değişikliği Hazırlanırken Yeteri Kadar Tartışıldı mı?..... 127
- 27 Sistem Değişikliği Getiren Anayasa Düzenlemesi, Olağanüstü Hal Sürecinde Yapılabilir mi? 130
- 28 Cumhurbaşkanlığı Modeli, Türkiye'ye Özgü, Türk Tipi Bir Yönetim Modeli midir? 132
- 29 Devlet Başkanının Tarafsızlığının Anlamı Nedir? Cumhurbaşkanlığı Modeli Nasıl Bir Tarafsızlık Öngörmektedir?..... 134
- 30 Cumhurbaşkanlığı Modeli Darbe ve İhanet Girişimlerine Nasıl Son Verebilir? Darbeler Anayasadan mı Yetki Alıyor?..... 138
- 31 Cumhurbaşkanlığı Modeli Bir Padişahlık Rejimine ya da Kişisel Diktatörlüğe Yol Açıyor mu?..... 141

V. BÖLÜM

Yürütme ve Yasama İlişkisi Üzerine

- 32 Cumhurbaşkanlığı Modeli, Kuvvetler Ayrılığını Ortadan Kaldırıyor mu? Yoksa Güçlendiriyor mu? 147

33 Cumhurbaşkanlığı Modelinde, Cumhurbaşkanını Denetleyecek ve Frenleyecek Yeterli Mekanizmalar Var mıdır?.....	151
34 Cumhurbaşkanlığının Kararname Çıkarma Yetkisi Nedir? Bu, Yasama Yetkisinin Devri Anlamına Gelir mi?	153
35 Cumhurbaşkanlığı Modeli, Yasama Organını İşlevsizleştiriyor mu? Yoksa Etkinleştiriyor mu?	156
36 Cumhurbaşkanı'nın "Meclise Mesaj Vermesi" Ne Anlama Geliyor?	162
37 Cumhurbaşkanının Meclisi Fesih Yetkisi Ne Anlama Geliyor? Demokratik Açıdan Değeri Nedir?.....	166

VI. BÖLÜM

Yasama, Yürütme ve Yargı İlişkisi Üzerine

38 Yargının Siyasallaşmasının ve Yargıya Güven Erezyonunun Nedenleri Nedir? Düzenleme Yargıya Güvenin Sağlanması için Neler Getiriyor?	171
39 Yargı Bağımsızlığı ve Tarafsızlığı Nedir? Düzenleme Bağımsızlığı ve Tarafsızlığı Güçlendirecek Ne Getiriyor?	175
40 İyi İşleyen Demokrasilerde Yargı Kurulunun Seçiminde Parlamento ve Devlet Başkanının Etkisi Nedir?	180

VII. BÖLÜM

Referanduma Sunulan Cumhurbaşkanlığı Modeli

□ Türkiye Cumhuriyeti Anayasasında Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi.....	189
Dizin	211

Takdim

Uzun zamandır Türkiye gündemini meşgul eden tartışmaların başında Yeni Anayasa konusu gelmektedir. 12 Eylül sonrasında askeri idare tarafından hazırlatılan ve günümüzde geçerli olan Anayasa, sivil idareye geçtikten sonra tartışılmaya başlanmış ve zaman zaman üzerinde değişiklikler yapılmasına rağmen maalesef milletimizin ihtiyaçlarına uygun hâle getirilememiştir. Hâlbuki arada kesiklikler olsa da uzun sayılabilecek parlamento tecrübesine ve çok partili bir rejime sahip olan Türkiye'nin Anayasa konusunda daha farklı bir yerde bulunması gerekirdi. Bununla beraber özellikle geçmişte yaşananları bir kazanç kabul edip geleceğe umutla bakmak lâzımdır. Bugünlerde TBMM'de kabul edilen ve Cumhurbaşkanı onayıyla referanduma sunulan Anayasa değişiklik teklifini de ülkemizin geleceğine yönelik güçlü bir işaret olarak görmek gerekir. İnşallah köklü bir geçmişe sahip olan milletimizin sağduyusu bu konuda da galip gelecek ve toplumuz geleceğine sahip çıkacaktır.

İçinde bulunduğumuz süreçte söz konusu olan Anayasa değişikliklerinin özünü hükümet sistemine dair düzenlemeler teşkil

Tüm bu ilkeler göz önünde bulundurularak, emek ve özenle hazırlanan bu eserin de yaşadığımız dönemin önemli kaynaklarından biri olacağı inancıdayım. Değerli arkadaşım Cahit Özkan Bey'i tebrik ediyor, faydalı eserlerinin devamını diliyorum.

Mustafa ŞENTOP
İstanbul Milletvekili
Anayasa Komisyonu Başkanı

Önsöz

Anayasa; devletin organlarının işleyişini, egemenliğin kullanımını ve devlet karşısında bireyin hak ve özgürlüklerini düzenleyen ve normlar hiyerarşisinde en üstte konumlanan temel yasadır. Devleti tanımlayan ana metindir. Her millet kendi tarihsel süreci ve siyasi ihtiyaçları çerçevesinde anayasalarını şekillendirir, şekillendirmelidir. Bu nedenle her millet için genel geçer iyi işleyen anayasadan bahsedilemez. Zira her milletin değer yargısı, yaşam biçimi, ekonomik yapısı, sosyal ve siyasi çelişkileri, diğer milletlerden farklılık arz eder.

Maalesef 18. yüzyılda Osmanlı döneminde başlayan İlk anayasacılık çalışmalarının milli ve yerli bir anlayışın ürünü olduğunu söyleyemeyiz. Bu anayasalar, batı hayranlığı ile yetişmiş seçkin bir zümrenin, batının kurumlarını “uysa da uymasa da” iktibas etmek suretiyle gerçekleştirilmiş, zorla uydurulmaya çalışılmıştır. Bu zihniyetle hazırlanan anayasalar imparatorluğu toparlamak, sosyal, siyasi ve ekonomik sorunlarını çözerek eski gücüne kavuşturmak yerine, çöküşünü hızlandırmıştır.

1921 ve 1924 Cumhuriyet dönemi anayasalarına gelince, olağanüstü yetkiye sahip kurucu meclis tarafından hazırlanan

bu anayasalar, milli iradenin hâkimiyetine fırsat veren anayasalar olarak kabul edilebilir. Kuvvetler ayrılığı sorunlu olsa da antidemokratik vesayet kurumlarına yer vermeyen bir anayasadır. Ancak bu süreç uzun sürmemiş ve 1960 darbesi ile başlayan vesayetçi anayasa, 1980 darbesi ile vesayetçi yapısını daha da güçlendirmiş, böylece demokrasi ve özgürlükler açısından kayıp dönemler başlamıştır.

1982 Anayasası yürürlüğe girdiği tarihten itibaren “lafzı” ve “darbeci ruhu” demokratik anayasa arayışının hedefinde olmuştur. Sivil toplum kuruluşları ve siyasi partiler, kalkınmanın yolunun darbe anayasasını değiştirmekten geçtiğini savunmuşlar, bunun üzerine politikalarını oluşturmuşlar ve anayasa teklifleri hazırlamışlardır. 1982 Anayasası’nda yapılan 17 değişiklik, yüzün üzerinde maddesi değiştirilmiştir. Ancak anayasanın kurgusu ve oluşturduğu antidemokratik vesayet kurumları sayesinde, “darbeci ruhu”nu muhafaza etmiştir. Demokratik denetime kapalı yargı kurumu, vesayet makamlarının talep ve beklentilerine uygun kararlara imza atarak, dönem dönem yargıçlar iktidarı oluşturabilmiştir.

Cumhurbaşkanlığı seçimi krizleri, kurulamayan hükümetler, vesayet kurumlarının baskısı, yasama, yürütme ve yargı organlarının kendi arasındaki çatışmaları ve anayasal krizler istikrarsızlığa ve otorite boşluğuna neden olmuştur. Bu fırsatı iyi değerlendiren çete, mafya, derin devlet ve paralel devlet yapılanmaları, vesayet kurumlarındaki operasyonel güçlerini kullanarak devleti ele geçirmeye dahi teşebbüs eder duruma gelmiştir.

İstikrar denilince sadece, tek başına hükümet kurmak ve hükümetin anayasal görev süresini tamamlaması akla gelmemelidir. Aynı zamanda anayasal düzenin, hükümetin etkili icraatlar yapmasına fırsat verip vermediği de dikkate alınmalıdır.

1961 Anayasası’nın yürürlüğünden bugüne kadar, ortalama ömürleri bir buçuk - iki yıl olan 30 hükümet kurulmuştur. Hükümetlerin icraata hazırlık, dağılma ve yapılanma süreçleri çıkarıldığında, ortalama icraat süresi 6 aya kadar düşmektedir. Görev süresini tamamlayan hükümetler de sayısız risk ve badiyelerden geçmektedir.

Türkiye Cumhuriyeti’nin en güçlü ve uzun süreli hükümetleri olan 14 yıllık AK Parti iktidarları döneminde 8 hükümet kurulmuştur. Kurulan hükümetlerin aynı partiden olması, tek başına istikrarın göstergesi olamaz. Hükümet değişiklikleri anayasal zorunluluklardan ve bu zorunlulukların ortaya çıkardığı uyum arayışından kaynaklanmıştır. Aynı zamanda, 2002 seçimlerine dahi girmesine fırsat verilmeyen AK Parti Genel Başkanı Sayın Recep Tayyip Erdoğan, ilk adımda akıl almaz engellemelerle karşılaşmıştır. 2003 darbe hazırlıkları, 2007 e-muhtıra, Cumhurbaşkanlığı seçim krizi ve 367 kararı, yine aynı yıl AK Parti kapatma davası, 2007 sonrası Paralel yapının, yargının operasyonel gücünü kullanarak devletin kurumlarını ele geçirme teşebbüsü süreci, 2012 MİT krizi, 2013 Gezi olayları ve 17-25 Aralık paralel yargı darbe teşebbüsü, çukur terörü ve son olarak 15 Temmuz FETÖ hain darbe teşebbüsü...

Tüm bu olaylar karşısında meşru hükümetin etkili icraatlar için tam anlamı ile fırsat yakaladığını söyleyemeyiz. Başbakanımız Sayın Binali Yıldırım’ın; “Başımıza gelenler pişmiş tavuğun başına gelmedi.” ifadesi durumu ziyadesi ile özetliyor. Liderimiz, Cumhurbaşkanımız Sayın Recep Tayyip Erdoğan’ın dik duruşu, milletimizin iradesine sahip çıkması, bu sıkıntıları en az bedelle atlatmamızı sağlamıştır. Eğer bu müdahalelerle karşılaşmamış bir AK Parti olsaydı, bugün çok daha farklı bir Türkiye’de yaşıyor olacağımız muhakkaktır. İşte tüm bu yaşananlar, öteden beri

Kurulu'nda devam ettiği süreçte hazırladığımız bu çalışma, CHP ve HDP'nin kasıtlı bir şekilde yanlış algı oluşturma gayretlerine de cevaplar içermektedir.

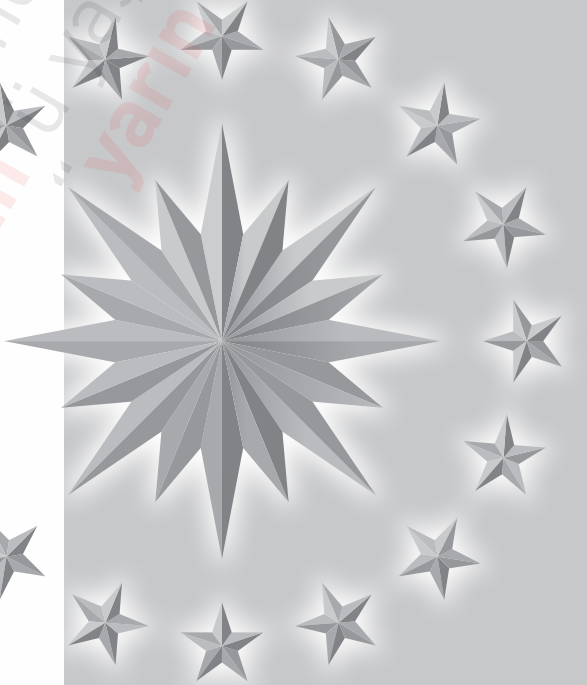
Çalışmamın hazırlanmasında, inceleme, değerlendirme ve tavsiyeleri ile değer katan muhterem üstadım Av. Cüneyt TORAMAN'a, gayretleri için danışmanlarım Enes AYDIN ve M. Yasin ÖZER'e teşekkür ederim.

Ayrıca değerlendirme ve takdimleri ile onurlandıran Anayasa Komisyonu Başkanımız ve İstanbul Milletvekilimiz kıymetli hocam Mustafa ŞENTOP'a hürmetlerimi arz ederim.

Av. Cahit ÖZKAN
Pamukkale

I. BÖLÜM

Anayasa ve Referansları Üzerine

Anayasa Nedir? Maddi ve Şekli Anlamda Anayasa Ne Demektir?

Anayasa, devlet kurumları arasındaki yetki uyumsuzluklarına, yaşanan hak ve özgürlük ihlallerine, yönetim sorunlarına, toplumsal sorunların çözümüne hakemlik yapacak, uyulması gereken üst norm ihtiyacından kaynaklanmaktadır. Medeniyetimizde yer alan ve dünya tarihinde ilk anayasal metinlerden biri olarak kabul edilen Medine Sözleşmesi, Veda Hutbesi ve yine batı medeniyetinin ilk anayasa metinlerinden biri sayılan 1215 tarihli Magna Carta gibi metinler bu anlamda uyulması gereken anayasal metin niteliğindeki belgelerdir.

Bu bağlamda anayasalar, devletin temel organlarının kuruluş ve işleyişini belirleyen, devlet karşısında bireyin özgürlüklerini güvence altına alan ve kanunlar hiyerarşisinde en üstte yer alan kurallar bütünüdür. Bu tanımdan da anlaşılacağı üzere anayasanın şekli ve maddi anlamı itibariyle iki yönü bulunmaktadır.

Maddi anlamda anayasa, devletin temel organlarının kuruluş ve işleyişini belirleyen, bireyin devlet karşısındaki hak ve özgürlüklerini güvence altına alan, birey karşısında devleti sınırlayan hukuk kurallarının bütünü olarak tanımlanmaktadır.

Bir metnin maddi anlamda anayasal metin olup olmadığını anlayabilmek için düzenlemenin içeriğine bakılır. Osmanlı döneminde ilk anayasa, Kanuni Esasi olarak kabul edilmekle birlikte,

Mahpuslardan birisi, kendisi ile ilgilecek bir velisi ve akrabası olmadan vefat ederse, Müslümanların beytülmalinden teçhiz ve tekfin edilip, namazı kılındıktan sonra defnedilir.

Şehirlerde bulunan valilere, her gün hapisanedekilerin işlerini gözetmelerini emret. Suçsuz ve günahsız olanları tahliye etsinler.” demiştir.

Türk bilge ve devlet adamı *Yusuf Has Hacib*, 1070 yılında ilk eseri olan **Kutadgu Bilig**'i kaleme almıştır. İslami Türk edebiyatının ve kültürümüzün en önemli kaynaklarından biri

“**Kutadgu Bilig**'de devlet adalete, adalet ise akla ve bilgiye dayandırılmaktadır.

olan bu eser, insanlara her iki dünyada saadete ermek için takip edilecek yolu göstermek amacıyla yazmıştır. Sadece, makam sahiplerine ahlak dersi veren bir öğüt kitabı değil, insan hayatının anlamını tahlil ederek onun toplum ve devlet hayatındaki görevlerinin belirleyen bir hayat felsefesi sistemidir. Yusuf Has Hacib bu eserinde Türk dili ve kültürünün özelliklerini yansıtmıştır. Kutadgu Bilig'de devlet adalete, adalet ise akla ve bilgiye dayanmaktadır. Yusuf Has Hacib, Nizamülmülk, Gazzali, yöneticilere yaptığı nasihatlerde, hükümdarların görev ve yetkilerinin sınırlarına, adaletten ayrılmamalarına ilişkin eserler ortaya koymuştur.

Şimdiye dek başka medeniyetlerin anayasalarını taklit etmemiz, sorunlarımızı çözemedi. Tam aksine mevcut sorunlarımıza yeni sorunlar eklendi. Şimdi, medeniyet değerlerimizden ilham alarak, milli ve yerli yönetim anlayışımızı hayata geçirme zamanıdır.

boğuştuğunu tespit etmiştir. Özal, 21. yüzyıl'da Türkiye'nin var olabilmesi için başkanlık sistemine geçilmesi gerektiğini vurgulu bir şekilde ifade etmiştir.

“Eğer toplum homojen değilse parlamento çok çeşitli imkânlardan meydana geliyor. O arada mezhep farklılıkları, etnik farklılıklar, bölge farklılıkları aksediyor, her şey aksediyor. Ama birleştirici unsurlar azalmaya başlıyor. Buna mukabil Başkanlık sisteminde siz bir adam seçiyorsunuz. O vakit mecbursunuz en iyisini seçmeye. Öbür türlü, “bu benim adamım olsun da, işten fazladan olsun fark etmez. Benim bölgemin adamı olsun veya benim etnik grubumdan olsun da hiç fark etmez” diyorsunuz. Ama iş bir adamı seçmeye çalışıyorsunuz başka çaresi de yok. Orada artık etnik fark veya mezhep farkı ya da başka farklılıklar ikinci derecede.

Bu sistemin değişmesinde fayda da olabilir diye düşünüyorum. Ama bu konular bence toplumda münakaşa edilmelidir. Bizim söylediğimiz esas değildir. Başka birisi de çıkar başka tezler ileri sürer. Bence bir münakaşa sürecinin başlaması lazım.”²

Cumhurbaşkanımız Recep Tayyip Erdoğan'a gelmeden çok önce Necmettin Erbakan, Alparslan Türkeş, Süleyman Demirel, Turgut Özal gibi karizmatik liderlerin parlamenter sistem hakkındaki eleştirilerini dikkate almak lazımdır. Siyasi hayatları çetin bir mücadeleyle sahne olan; Bakan, Başbakan, Cumhurbaşkanı, muhalefet lideri olarak siyaset masasının önünde, arkasında, yanında, merkezinde olan bu isimlerin neredeyse tek hemfikir oldukları konunun Başkanlık Sistemi olması daha da manidardır.

Geçmişte Özal ve Demirel'in başkanlık talebine karşı çıkanlar, şimdi Erdoğan'a muhalefet ediyorlar. Türkiye, Başkanlık sistemini değil zihinlerdeki hayaletleri konuşuyor. Bu konu Erdoğan'la veya AK Parti ile gündeme gelmiş bir mesele değildir.

² (<http://www.yenisafak.com/hayat/baskanlik-sistemini-tayyip-erdogan-mi-istiyor-2471552>)

dün

Erbakan, Türkeş, Özal, Demirel
Başkanlık sistemini savunuyordu.

bugün

onlar yok ama sistem
sorunumuz devam ediyor.

yarın

da Sayın Erdoğan olmayacak.
Mesele kişiler değil, sistemdir.

Türkiye bu sorunu yaklaşık yarım yüzyıldır konuşmaktadır. Türkiye bu konuyu kişilerden bağımsız, millet, tarih ve gelecek eksenli düşünmek durumundadır. Dün Erbakan, Türkeş, Özal, Demirel Başkanlık sistemini savunuyordu. Bugün onlar yok ama sistem sorunumuz devam etmektedir. Yarın da Sayın Erdoğan olmayacak. Mesele kişiler değil, sistemdir.

Unutmamak lazım, cumhuriyetimizin 92. yılında 65. hükümet kuruldu. Neredeyse 16 aya bir hükümet düşüyor. Demokrasiye geçeli 65 yıl oldu. Bu süre içerisinde 5 askeri darbe oldu. Ülke 19 defa IMF'den borç istemek zorunda kaldı. Bu kadar tecrübe ve mücadeleden sonra hayatları siyaset ve devlet olmuş bu liderler bir konuda hemfikirlerse, durup yeniden düşünmemiz lazım. Serinkanlı bir akılla bakıldığında, demek ki sorun kişiler de değil, sistemdedir. Son tahlilde nereden bakarsak bakalım, yönetemeyen bu kötü sistem değişmelidir.

Tabi sadece Erbakan, Türkeş, Demirel, Özal değil aynı zamanda Bülent Ecevit, Mümtaz Soysal, Uğur Mumcu da Başkanlık sistemini savunmuşlardır. Bu ülkenin kurtuluşunun bu başkanlık sisteminden geçtiğini belirtmişlerdir.

Türk siyasi tarihinde devletin en üst noktalarında Cumhurbaşkanı, Başbakan olarak görev yapmış siyasi liderlerin hükümet sorununu ve çözüm önerileri şu başlıklar altında özetleyebiliriz;

Dizin

- 15 Temmuz 19, 75, 85, 91, 100, 123, 124, 125, 126, 129, 130, 139
- 17-25 Aralık 19, 85, 139, 173, 177
- 367 Krizi 74, 94, 98, 129
- 1921 Anayasası 44, 45, 46, 47, 110
- 1924 Anayasası 45, 46, 47, 48, 115
- 1961 Anayasası 19, 49, 51, 113, 114, 116, 130, 140
- 1982 Anayasası 18, 49, 51, 54, 55, 113, 116, 118, 120, 127, 128, 132, 134, 135
- A**
- ABD 91, 118, 140, 184
- Adalet 68, 200, 201, 207
- Adil Yargı 47, 172, 175, 178
- Ahmet Necdet Sezer 61, 94, 135
- AIHM-Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi 77, 90
- AK Parti 19, 20, 29, 64, 65, 70, 73, 74, 85, 89, 99, 100, 115, 117, 118, 120, 121, 124, 126, 129, 131
- Almanya 27
- Alparslan Türkeş 20, 67, 70
- Anadolu Ajansı 79
- Anavatan Partisi 83, 84
- Anayasa 17, 20, 23, 25, 27, 41, 50, 51, 52, 59, 61, 68, 95, 96, 98, 100, 115, 116, 117, 118, 127, 128, 130, 150, 153, 154, 164, 173, 177, 183, 184, 193, 201, 207, 208
- Anayasa Mahkemesi 50, 51, 59, 96, 98, 128, 173, 177, 208
- Ankara 79, 97, 115
- Arap 34, 37
- Aristoteles 37
- Arjantin 87, 88
- Atatürk 97, 136

Avrupa 26, 35, 77, 90, 172, 180, 182, 184, 185

B

Bakanlar Kurulu 120, 121, 203, 204, 205, 209, 210

Basın özgürlüğü 47

Başbağlar 84

Başbakan 66, 70, 71, 85, 92, 93, 134, 204

Başkanlık Sistemi 70, 118

Batı 30, 84, 90, 94

Bayrak Eylem Planı 82

Bilge Kağan 32

Binali Yıldırım 19, 121

Bülent Ecevit 20, 61, 71, 117

C

Celal Bayar 135

Cemal Gürsel 135

Cemiyet-i Mahsusa 42

Cevdet Sunay 135

CHP 20, 21, 74, 95, 96, 99, 100, 115, 117, 124, 126

Cumhurbaşkanı Yardımcıları 195

Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi 121, 122, 154, 194, 197, 199, 200, 203, 204, 205, 206, 207

Cumhurbaşkanlığı Sistemi 115, 165

Cumhuriyet 17, 39, 49, 64, 79, 85, 89, 95, 96, 97, 98, 99, 100, 110, 111, 112, 113, 114, 115, 116, 117, 128, 129, 164, 176

Cumhuriyet Mitingi 97

Ç

Çağlayan Meydanı 97

Çanakkale 68, 97, 125

Çankaya 99, 136

Çerçeve Anayasa 46

D

DAEŞ 100, 131

Danıştay 60, 175, 176, 201, 208

Darbe 49, 51, 52, 53, 54, 59, 61, 79, 81, 82, 115, 134, 138, 149, 172

David Cameron 74

Değiştirilemez Maddeler 47, 116, 117

de lege ferenda 157, 160, 161

Demokrasi 69, 81, 82, 84, 85

Deniz Baykal 96, 97

Devrim 114

Diktatör 81, 115, 141, 142, 143, 144, 180, 181

Dokuz Işık 67

Dolar kuru 89

DYP 20

E

E-Muhtıra 19, 85, 95, 98

Enflasyon 89

F

Fahri Korutürk 94, 135

Falih Rıfık Atay 136

Farabi 37

FETÖ 19, 64, 100, 124, 126, 131, 139, 177, 178

François Hollande 90

Fransa 27, 75, 90, 91, 182, 183, 184

G

Gensoru 148

Gezi Olayları 85

Güney Afrika 28

Güvenoyu 76, 92, 166

H

Hâkimler ve Savcılar Yüksek Kurulu 174, 208

Halife Harun Reşid 35

Halk Fırkası 136

HDP 21, 115

Hukuk 34, 123, 160, 175, 184

Hükümet 19, 52, 60, 67, 68, 74, 76, 78, 101, 110, 118, 135, 143, 144, 158, 166

Hüseyin Cahit Yalçın 113, 114

Hz. Ali 35

Hz. Ebu Bekir 34

Hz. Osman 34

Hz. Ömer 34

Hz. Peygamber 33

I

II. Dünya savaşı 75

IMF 71, 89

İslahat Fermanı 42

İ

İhtilal 123

İmam Ebu Yusuf 35

İngiltere 26, 27, 28, 38, 52, 74, 88, 110, 132, 134, 142, 167

İslam 30, 33, 35, 37

İsmet İnönü 47, 112, 135

İstanbul 97, 112, 119, 126

İstiklal Mahkemeleri 46, 47

İstikrar 18, 20, 57, 62, 64, 73, 77, 81, 87, 90, 103, 138

İzmir 97, 121

J

Japonya 87, 88

Jean Jack Rousseau 31

Jhering 51

JİTEM 79, 80

John Locke 30

K

Kanun Hükmünde Kararname 153

Kanuni Esasi 25

Kapatma davası 19, 85

Kenan Evren 79, 82, 128, 135

Kindi 37

Koalisyon 77, 89, 148, 157

Kocatepe 125

Kurtuluş Savaşı 123

Kurucu Meclis 17, 44, 49, 124, 126

Kuvvetler Ayrılığı 121

Kül Tigin 32

L

Latin Amerika 142, 143

M

Machiavelli 31

Madımak 84

Magna Carta 25, 26

Manisa 97

Maria Elena Boschi 92

Matteo Renzi 92, 93

Meclis Hükümeti Modeli 29
Medine 25, 30, 33
Medine Sözleşmesi 25, 30
Mekke 33
MHP 20, 29, 74, 124, 126, 129
Milli Güvenlik Konseyi 49, 50
Milli Mutabakat 126
Milli Nizam Partisi 66
MİT krizi 19, 85
Montesquieu 30, 72, 74
MSP 20, 67
Mustafa Kemal 44, 47, 112,
113, 135, 136
Mümtaz Soysal 71

N
Necmettin Erbakan 20, 66, 70
Nizamülmülk 36

O
Obama 155
OHAL 90, 91, 126, 130, 131,
153, 154
Org. Yaşar Büyükanıt 96
Osmanlı 17, 25, 30, 38, 39, 41,
42, 64, 175, 176

P
Paralel Devlet 18, 52, 64, 78,
131, 141, 149, 177
Parlamente Sistemi 27, 28, 38,
52, 60, 70, 74, 81, 82, 83, 86,
88, 101, 102, 104, 105, 109,
110, 132, 142, 144, 148, 149,
166
Parlamento 46, 82, 92, 104,
180, 182
Patriot Kanunu 91

PKK 100, 131
Platon 37

R
Rauf Bey 112, 113, 114, 115
Recep Tayyip Erdoğan 19, 20,
55, 70, 72, 75, 85, 118, 119,
120, 125, 136
Referandum 66, 92
Rejim 109, 111

S
Sadrazam Alemdar Mustafa
Paşa 42
Sadrazam Mithat Paşa 42
Sadrazam Mustafa Reşit Paşa
42
Sarıkamış 125
Sayıştay 176, 203
Senato 92, 93
Sened-i İttifak 26, 42
Seyahat özgürlüğü 91
Sivas 84, 176
Sivil Toplum Kuruluşları 18,
54, 127
Siyasi Partiler 18, 54, 59, 60,
72, 180, 192, 195, 197
Sokrates 37
Sultan Abdülmecid 42
Süleyman Demirel 20, 68, 69,
70, 118, 136

Ş
Şanal Saruhan 115

T
Takrir-i Sükun Kanunu 47
Tali Kurucu İktidar 123

Tanzimat 26, 42
TBMM 60, 68, 69, 99, 120,
121, 122, 148, 149, 154, 160
Temsilciler Meclisi 92, 93
Tevhid-i Efkar Gazetesi 112
Tonyukuk 32
Turgut Özal 20, 69, 70, 83, 84,
118, 136
Türk Silahlı Kuvvetleri 96, 98

U
Uğur Mumcu 71

V
Veda Hutbesi 25, 30
Velid Ebuzziya 114
Venedik Komisyonu 173, 180,
183
Vesayet 64, 65, 177

Y
Yargı 147, 150, 154, 169, 171,
172, 173, 175, 176, 177, 180,
181, 185
Yargıç 18, 149, 150, 171, 177,
181, 184
Yarı Başkanlık Sistemi 183
Yasama 46, 56, 60, 105, 145,
147, 150, 153, 154, 156, 157,
158, 159, 160, 165, 169, 177,
207
Yenikapı 126
Yetki Kanunu 122
Yunan 37
Yusuf Has Hacib 36
Yürütme 75, 76, 145, 147, 150,
154, 164, 169, 192

TARİHİ, SİYASİ ve HUKUKİ YÖNLERİYLE CUMHURBAŞKANLIĞI MODELİ

Av. Cahit ÖZKAN

Denizli/Çivril'de doğdu. 1999 yılında İstanbul Hukuk Fakültesinden mezun oldu. Lonra'da İngilizce öğrendi, Kocaeli Üniversitesinde master yaptı. Serbest avukatlık mesleğini icra ederken, (STK, Medya, Eğitim) birçok sosyal aktivitede bulundu. 26. Dönem Denizli milletvekili olarak görev yapmaktadır. İngilizce ve Arapça bilmekte, evli ve 3 çocuk babasıdır.

Türkiye, 1961 yılından itibaren “darbe anayasalarıyla” yönetilmektedir. Türkiye'nin önemli siyasetçileri Alpaslan Türkeş, Süleyman Demirel, Necmeddin Erbakan, Turgut Özal, sistemdeki tikanlıkları aşmak için **Başkanlık sistemini** önermişlerdir. Fransa'da 15. anayasa yürürlükte olduğu halde, Türkiye'de değişim talepleri vesayet engeline takıldığı için, hala darbe anayasası yürürlüktedir. 2010 yılında yapılan geniş kapsamlı değişiklik de sorunu çözememiştir. Cumhurbaşkanlığı paketi, bizzat darbe anayasalarının ürettiği krizlere son verme fırsatı vermektedir.

Anayasada değişiklik yapmak için üçte iki (367), referanduma götürmek için beşte iki (330) oy gerektiği için, değişiklik teklifine itiraz edenlerle destekleyenler arasında yoğun bir tartışma ve müzakere süreci yaşanmıştır. TBMM, **medeniyet köklerine dayanarak** büyük bir özgüven içinde “Cumhurbaşkanlığı Sistemini” kabul ederek, referanduma götürme kararı almıştır. Bu kitap, mecliste yapılan ve sabahlara kadar süren müzakerelerde, anayasa değişikliğine yapılan itirazlara cevaplardan oluşmaktadır. Meclisteki yaşadığımız bu tartışmaları, referandumda **nihai karar verecek olan milletimize** aktarmayı görev biliyorum.

Cumhurbaşkanlığı sistemi, muhalefet partilerinin iddialarının aksine, rejim değişikliği değil “model değişikliğinden” ibarettir. Gerçekte parlamenter sistemle uzaktan yakından ilgisi olmayan, yasama, yürütme ve yargı erklerine vasi atayan “**ucube**” bir vesayet sistemi yerine, halkın egemenliğini esas alan bir yönetim biçimi tercih edilmiştir. Bu anayasa değişikliği sistemi önemli ölçüde rahatlatacak olsa da, baştan sona “**yenı bir Anayasa**” en büyük dileğimizdir.

DÜN BUGÜN YARIN YAYINLARI
Ankara Caddesi, Ünal Han No: 21/4
Cağaloğlu, Eminönü - Fatih / İstanbul
Tel. - Faks: +90 212 526 98 06
www.dby.com.tr • dby@dby.com.tr

ISBN 978-605-4635-35-1

9 786054 635351